

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit

Lehdistötilaisuus 18.9.2013

- Suomen finanssisektorin tila ja riskit
- Finanssisektorin sopeutuminen heikkoon toimintaympäristöön
- Pankkien vakavaraisuus- ja likviditeettisääntelyuudistuksen vaikutuksia
- Euroalueen pankkisektorin tila
- Siirtyminen yhteiseen pankkivalvontamekanismiin (SSM)
- Lähiluettavat maksukortit

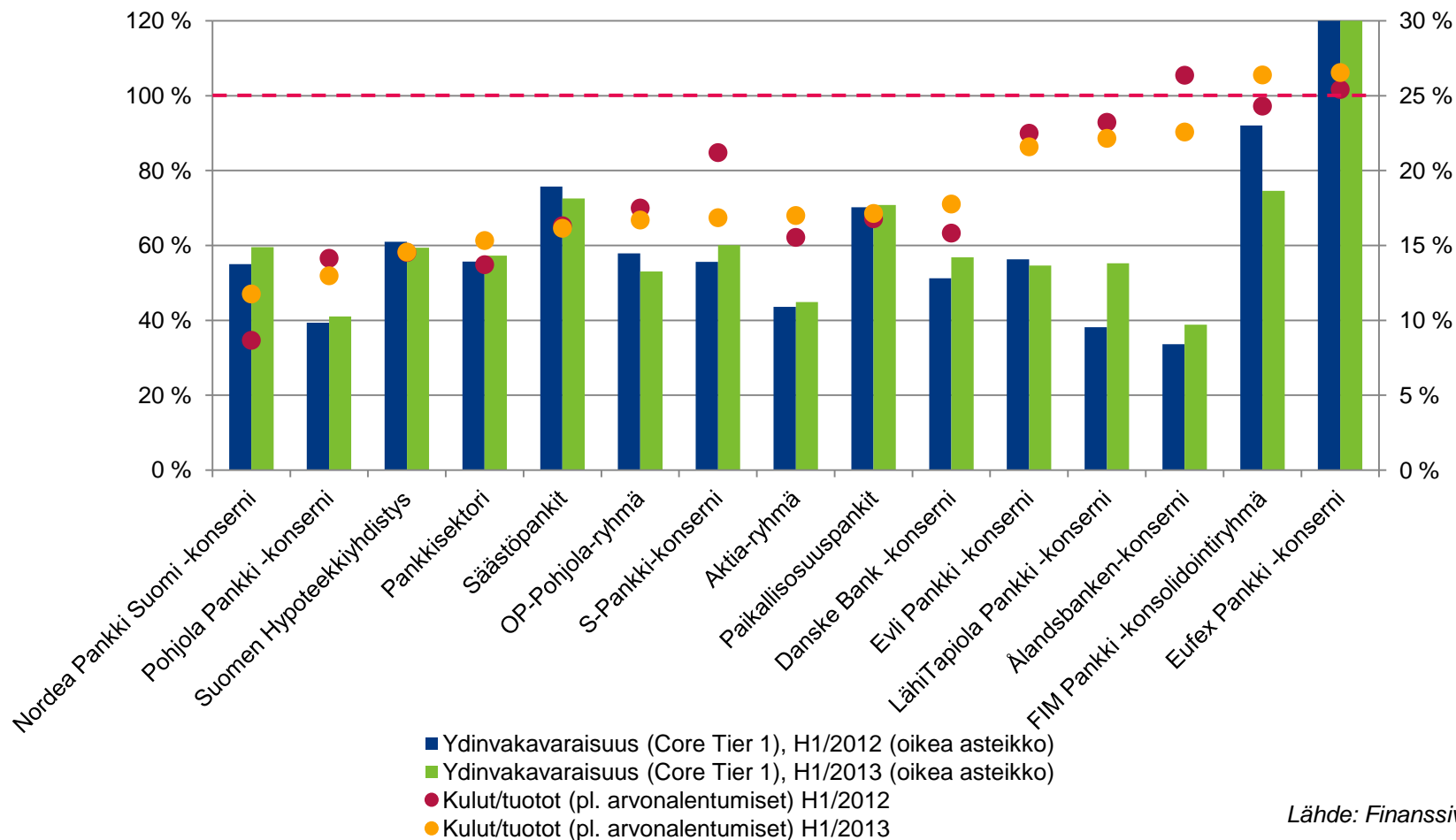
Suomen finanssisektorin tila ja riskit

Pankkisektorin vakavaraisuus hyvä, mutta kannattavuus koetuksella...

Pankkien kulut/tuotot-suhdeluku (pl. arvonalentumiset) ja ydinvakavaraisuus

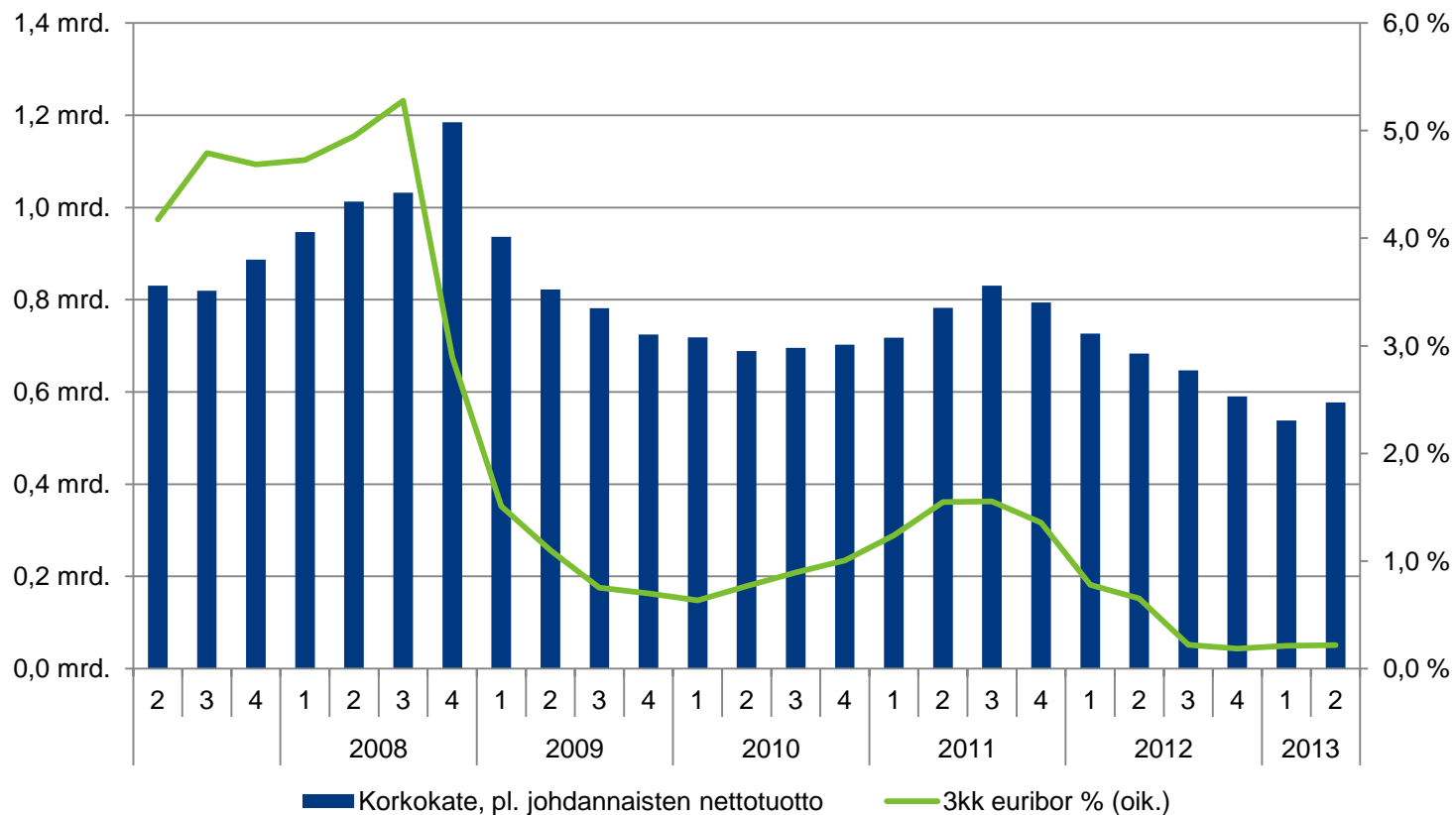

Lähde: Finanssivalvonta.

... vaikka korkokatteen lasku pysähtyi

Pankkien korkokate ja lyhyt markkinakorko

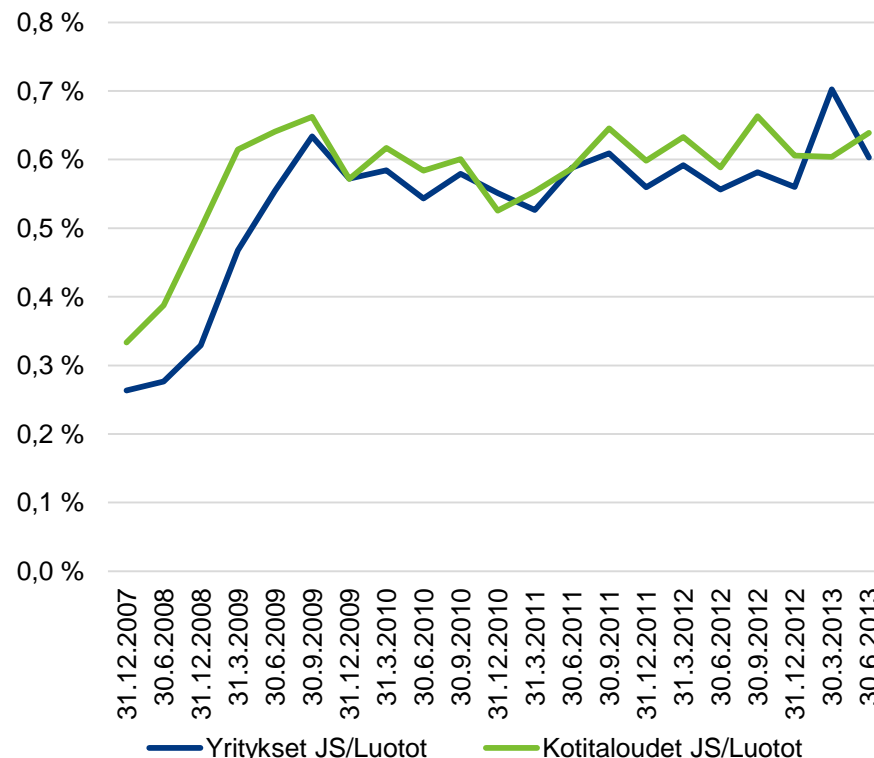
Lähde: Finanssivalvonta.

Matalien korkojen ansiosta vähän velanhoito-ongelmia

- Pankkien järjestämättömät saamiset matalalla tasolla, mutta hienoisessa kasvussa vuodentakaisesta
 - Kotitalouksilla 710 milj. euroa, kasvua 12 %
 - Yrityksillä 396 milj. euroa, kasvua 8,5 %
- Maksuhäiriömerkinnät ja konkurssit kasvussa
- Kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvu kuitenkin pysähtynyt
- Asuntolainojen korkoriski asiakkaalla
 - Uusista asuntoluotoista 97 % vaihtuvakorkoisia

Kotitalouksien ja yritysten järjestämättömät saamiset ja suhde luottokantaan

Lähde: Finanssivalvonta.

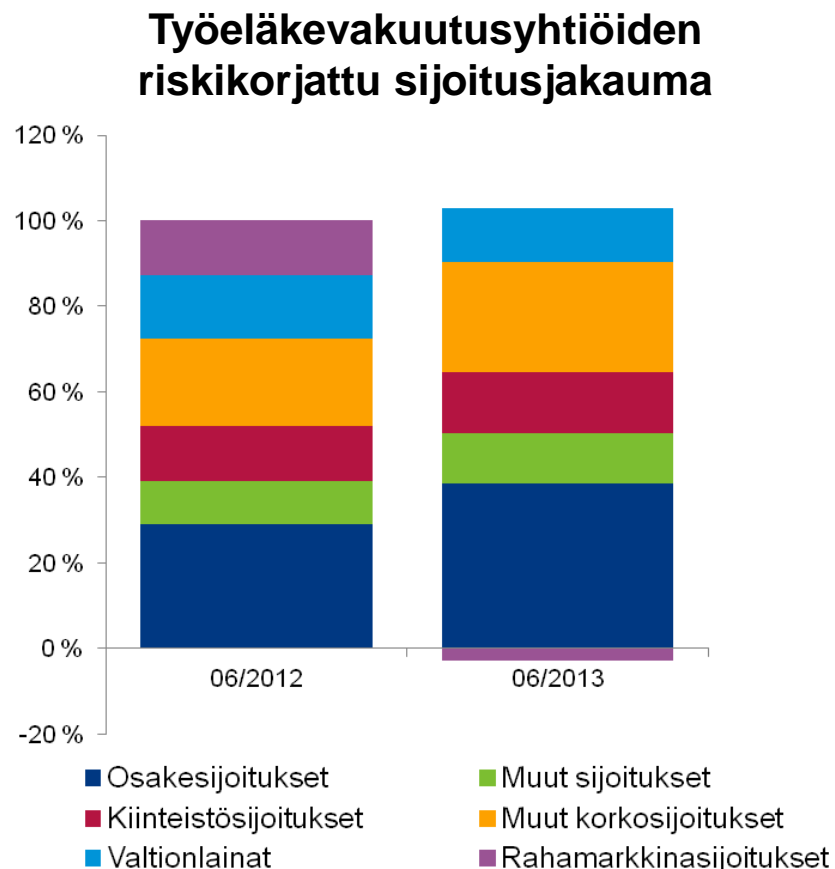

- Työeläkevakuutussektorin vakavaraisuus hyvällä tasolla
 - Alkuvuoden sijoitustuotot 2,5 %
 - Riskiperusteinen vakavaraisuusasema 2,0, vuodenvaihteen luku 2,5
 - Lasku johtui lakimuutoksesta, jonka perusteella vakavaraisuusvaatimukseen otetaan mukaan myös vakuutusriski
- Henkivakuutusyhtiöiden sijoitustuotot heikkenivät, vastuuvelan tuottovaade kuitenkin saavutettiin
 - Alkuvuoden sijoitustuotot 0,9 %, mutta 12 kk:n liukuva tuotto vielä 5,9 %
 - Riskiperusteinen vakavaraisuusasema 3,2
- Vahinkovakuutussektorin kannattavuuden selvä paraneminen kompensoi sijoitustuottojen laskua
 - Yhdistetty kulusuhde parantunut edellisvuodesta
 - Riskiperusteinen vakavaraisuusasema 2,3

Työeläkevakuutussektorin hyvä vakavaraisuus mahdollisesti riskitason noston ja lisätuoton hakemisen

- Työeläkevakuutusyhtiöt siirtyneet korkosijoituksista kohti riskillisempiä sijoituskohteita
 - Osakkeiden, high yield -lainojen ja hedge fund -sijoitusten osuudet kasvaneet
- Johdannaisia käytetään sekä riskien suojaamiseen että strategiseen riskin muuttamiseen ja ottamiseen

Lähde: Finanssivalvonta.

Toimintaympäristön kehitys

- Viimeisimmät talousluvut positiivisia, mutta talouskasvu ennusteissa heikkoa
- Korkotaso säilynyt hyvin matalana, markkinoilla ei odoteta kuin pientä nousua lyhyissä koroissa
- Kriisitunnelma laantunut markkinoilla, osakekurssit elpyneet ja volatiliteetti laskenut
- Rahoituskustannukset alentuneet, mutta riskilisät yli finanssikriisiä edeltäneen tason
- Maksujenvälityksessä edelleen häiriöitä ja viivästyksiä, mutta vähemmän kuin vuonna 2012
- Verkkopankkeihin kohdistuvia haittaohjelmahyökkäyksiä rajallisesti

Uhkatekijät

- Luottoriskit kasvavat varsinkin ennakoitua heikommassa taloustilanteessa
- Pankkien korkokatteella edelleen heikot näkymät
- Vakuutus- ja eläkelaitosten sijoitustuotot supistuvat
- Tuottoja voidaan hakea riskipitoisemmista sijoituskohteista
- Sijoitusten arvostustappiot nopeiden markkinamuutosten seurauksena
- Euroalueen velkakriisin kärjistyminen ja tarvittavien viranomais- ja politiikkatoimien riittämättömyys edelleen uhkatekijä
 - Mm. pankkien rahoituksen saatavuus vaikeutuu ja hinta nousee
- Maksujärjestelmiin ja tietotekniseen infrastruktuuriin kohdistuvat riskit kasvavat

- Riittävät vakavaraisuuspuskurit turvattava kaikissa tilanteissa
- Riittävän vahvat riippumattomat riskienhallintatoiminnot
 - Sijoitustoiminnan riskienhallinta yhä haasteellisempaa
 - Johdannaisilla voidaan muokata sijoitussalkun riskiä merkittävästi
 - Kustannussäästöjen vaikutus sisäiseen valvontaan ja hallintoon
- Markkinarahoituksen kasvu ja talouden heikot näkymät korostavat sijoittajan-/asiakkaansuojan merkitystä
- Maksujärjestelmien ja verkkopankkien turvallisuusvaatimukset korostuvat

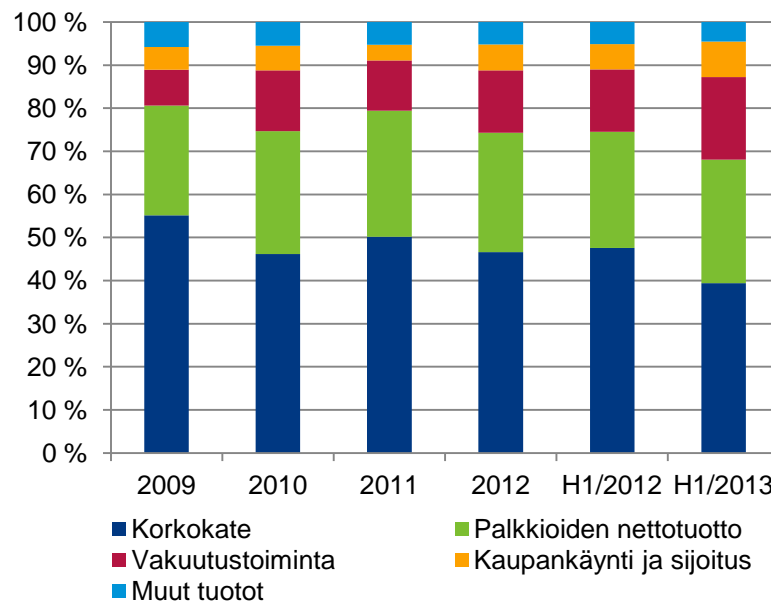
Finanssisektorin sopeutuminen heikkoon toimintaympäristöön

Liiketoimintarakennetta monipuolistettu pankeissa, hinnoittelua tarkistettu

- Pankkien riippuvuus korkokatteesta pienentynyt (vuodesta 2009 osuus tuotoista 55 % → 39 %)
 - Pienet toimijat edelleen haavoittuvia
- Palkkioiden ja asiakasmarginaalien korottamisella tuettu kannattavuutta
- Vakuutustoiminnan tuottojen osuus yli kaksinkertaistunut vuodesta 2009 (8 % → 19 %)
- Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan tuottojen osuus kasvanut 8 prosenttiin (5 % vuonna 2009)

Pankkisektorin (pl. Nordea Pankki Suomi) tuottojen jakauman kehitys

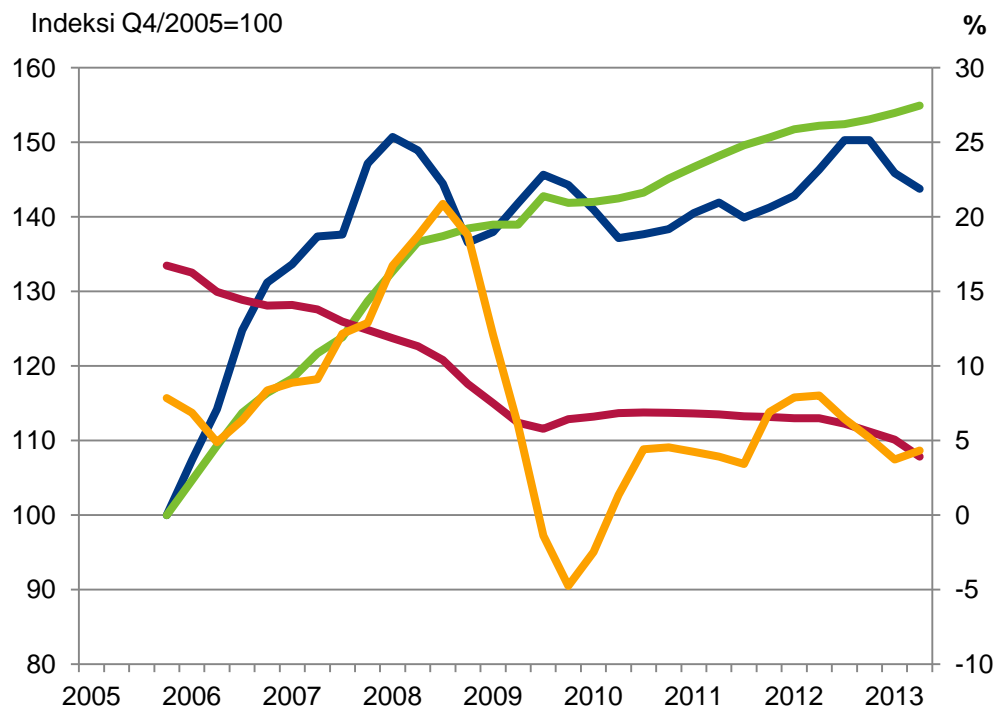
Lähde: Finanssivalvonta.

Tavoitteena tehokkuuden lisääminen

- Pankkien perusliiketoiminnan volyymin ja tuottojen kasvu hidastuneet kasvattaen toiminnan tehostamistarpeita
- Tehostamistoimenpiteet:
 - Kulukuri, henkilöstön määrän leikkaukset ja konttoreiden sulkeminen
 - Muihin asiointikanaviin panostaminen
 - Ulkoistamisen käytön laajentaminen

Pankkisektorin tuotot ja kulut indeksoituna sekä lainakannan kasvu asunto- ja yrityslainoissa

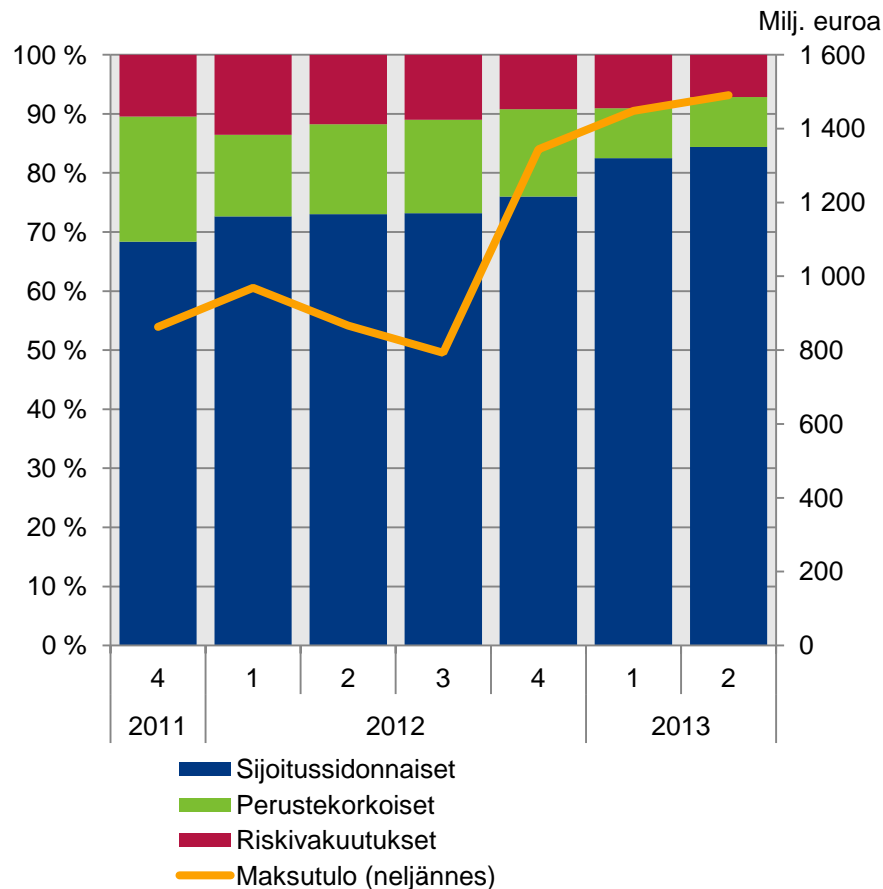
- Tuotot yhteensä vuositasolla, indeksi Q4/2005 = 100 (vasen asteikko)
- Kulut yhteensä vuositasolla, indeksi Q4/2005 = 100 (vasen asteikko)
- Kotitalouksien asuntolainat 12 kk:n muutos, % (oikea asteikko)
- Yrityslainat, 12 kk:n muutos, % (oikea asteikko)

Lähteet: Suomen Pankki ja Finanssivalvonta.

- Henkivakuutusyhtiöt jo pitkään siirtäneet sijoitusriskiä asiakkaalle painottamalla sijoitussidonnaisia vakuutuksia
 - Alkuvuoden myynnistä sijoitussidonnaista 2,4 mrd. euroa eli yli 80 %
 - Myös vanhoja vakuutus sopimuksia muutettu sijoitussidonnaisiksi
- Tämä liiketoimintastrategia auttanut suomalaisia vakuutusyhtiöitä sopeutumaan matalan koron ympäristöön yleisesti ottaen paremmin kuin muualla Euroopassa

Henkivakuutuksen maksutulon kehitys

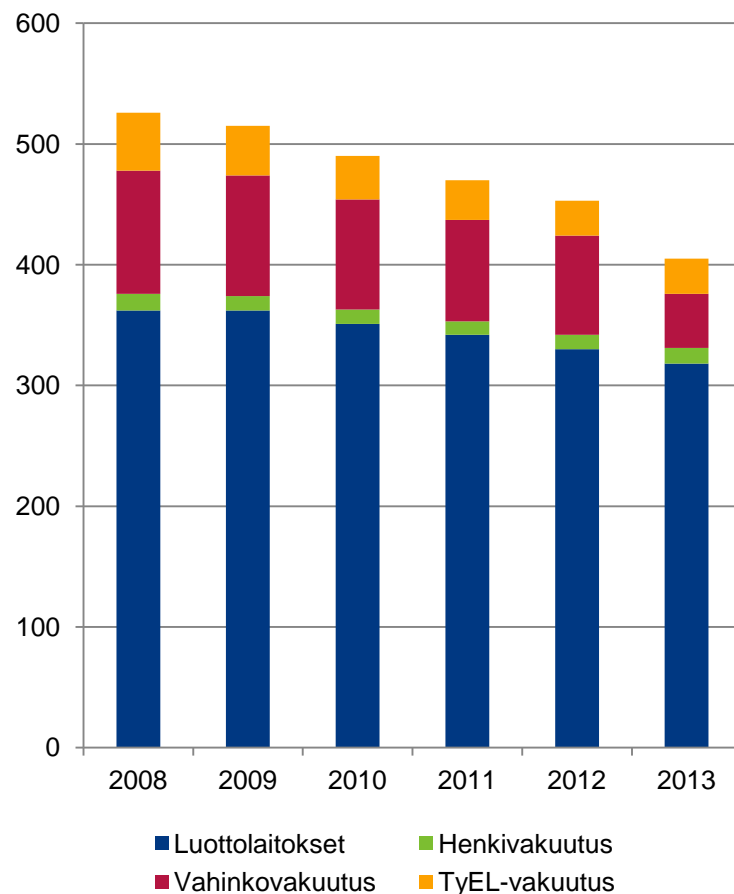

Lähde: Finanssivalvonta.

- Pieniä pankkeja poistumassa markkinoilta
 - FIM, Eufex, LähiTapiola Pankki
 - Paikallispankkien fuusiot
 - Säästöpankkien yhteenliittymähanke
- Rakennemuutokset käynnistyneet myös vakuutussektorilla
 - LähiTapiola-ryhmän ja Keskinäisen Työeläkevakuutusyhtiö Elon muodostuminen
- Vähittäisasiakkaiden varainhoidossa keskittymistä

Finanssialan toimijoiden lukumäärä

Lähde: Finanssivalvonta.

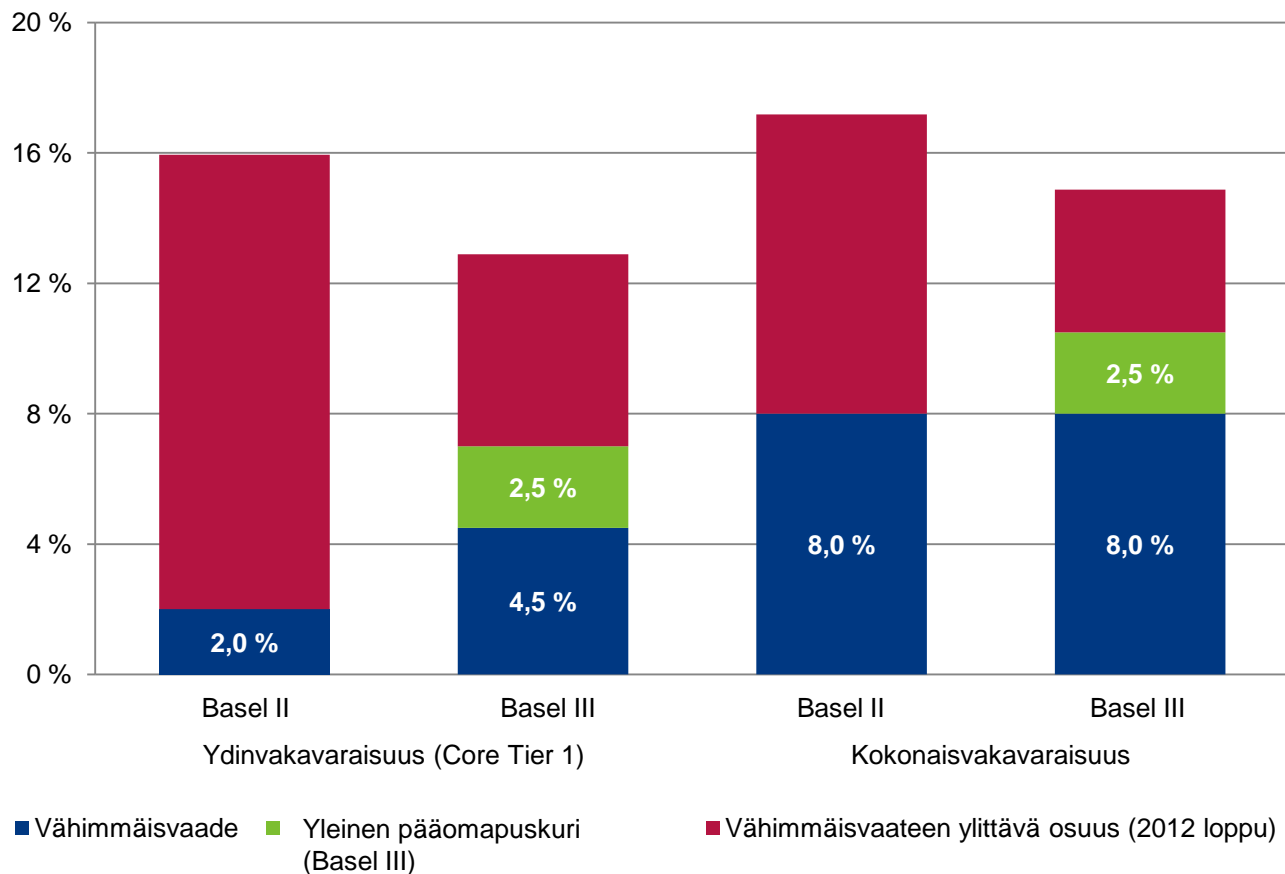

Pankkien vakavaraisuus- ja likviditeettisääntelyuudistuksen vaikutuksia

Suomalaispankit täyttävät jo nyt uudet vakavaraisuusvaatimukset

Basel III -määritelmien muutoksen vaikutus (pankkisektori*, 31.12.2012)

* Basel III -vaikutusarvioon osallistuneet pankit.

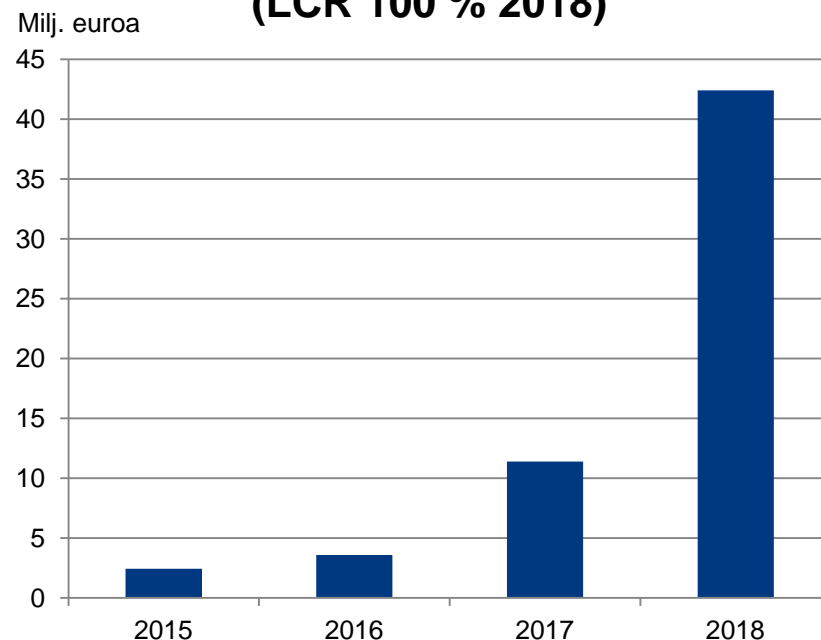
Lähde: Finanssivalvonta.

Pankkien uusi maksuvalmiusvaatimus (LCR) edellyttää lisää likvidejä varoja

- Maksuvalmiusvaatimuksen likvidien varojen vaje 3,7 mrd. euroa
 - Sääntely tulee voimaan mahdollisesti porrastetusti 2015–2018
- Lisäksi sijoitettujen varojen riskitasoa tulee alentaa sääntelyvaatimusten täyttämiseksi
- Kumulatiivinen kustannusarvio porrastetulle voimaantulolle olisi 60 milj. euroa, josta kolmen suurimman pankin osuus 40 milj. euroa
 - Alle 2 % pankkisektorin vuoden 2012 liikevoitosta

Kustannusarvio porrastetulle voimaantulolle koko sektorille (LCR 100 % 2018)

Lähde: Finanssivalvonta.

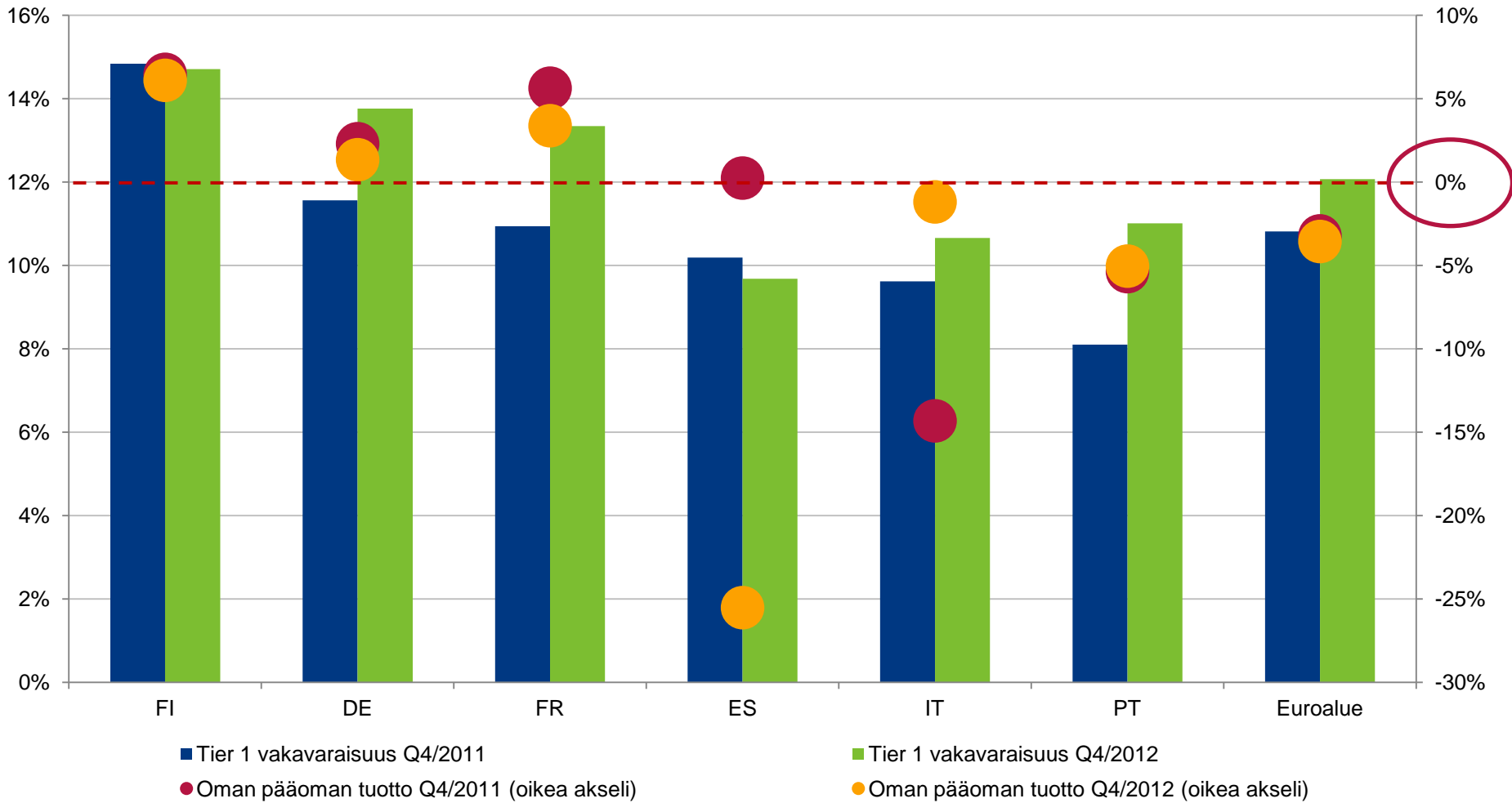

- Toimintaympäristön näkymien jatkuessa heikkoina vahvan vakavaraisuuden säilyminen olennaista
 - Uudet kireämmät vaatimukset rajoittavat voitonjakoa ja turvaavat vakavaraisuutta
- Vakavaraisilla ja likvideillä pankeilla parhaat luotonantoodellytykset talouden laskusuhdanteessa
- Pankkiala usein korostaa sääntelyn kustannusvaikutuksia
 - Kannattavuuden alentumisella kuitenkin suurempi vaikutus marginaalipaineisiin
- Korkeat oman pääoman tuottovaatimukset voivat – yhdistettynä vakavaraisuusvaatimusten kasvuun – kannustaa eniten pääomaa sitovan, korkeamman riskin luototuksen vähentämiseen
- Solvenssi II:n käyttöönotto viivästynyt
 - Uusi vakuutussektorin vakavaraisuuskehikko tarpeen riskien saamiseksi paremmin esille ja niiden kattamiseksi vakavaraisuuspääomalla

Euroalueen pankkisektorin tila

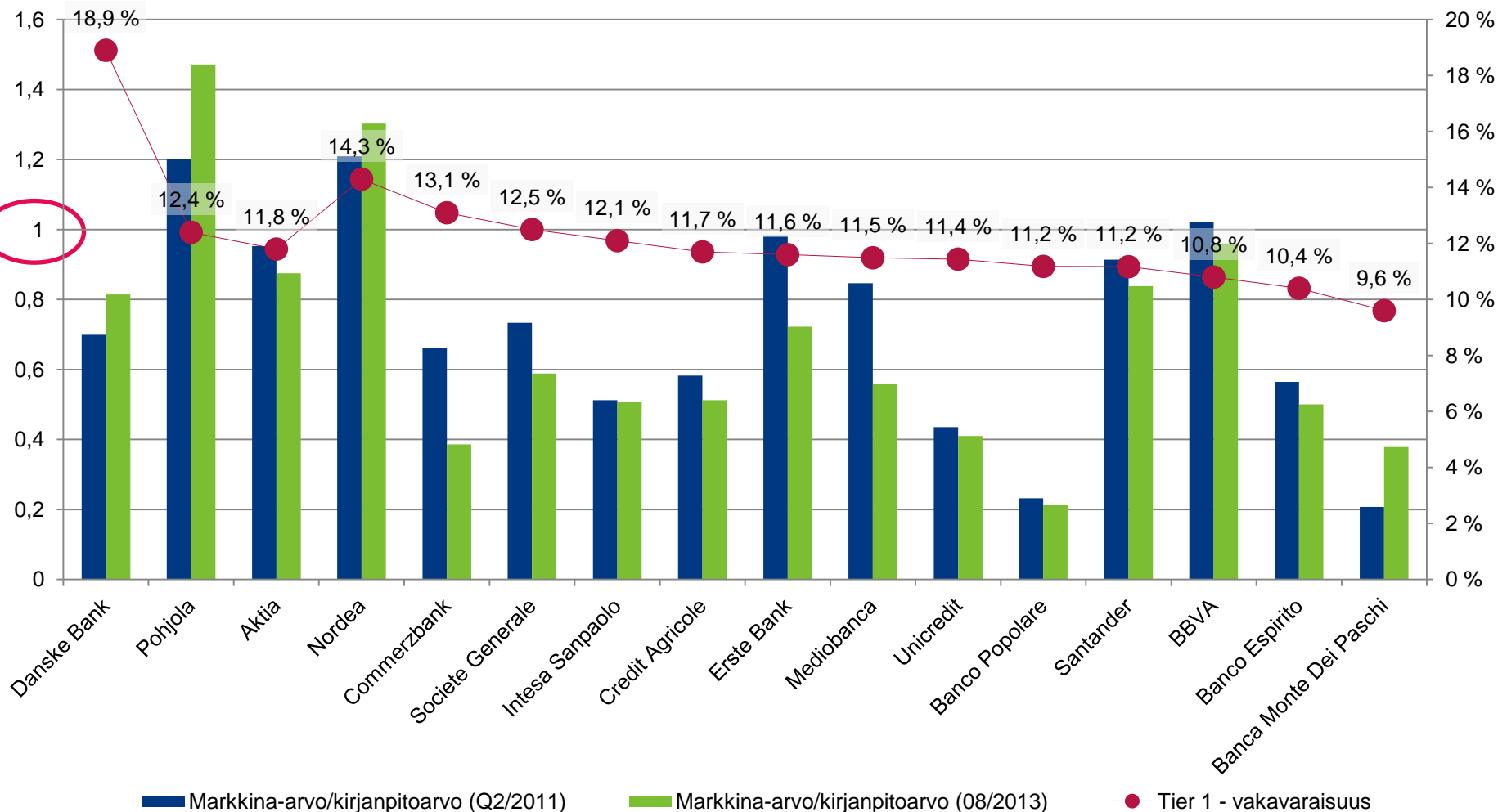

Euroalueen pankkisektorien vakavaraisuus kohentunut, mutta kannattavuus heikko

Lähde: EKP.

Monien pankkien markkina-arvo edelleen pienempi kuin taseen kirjanpitoarvo (P/B < 1)

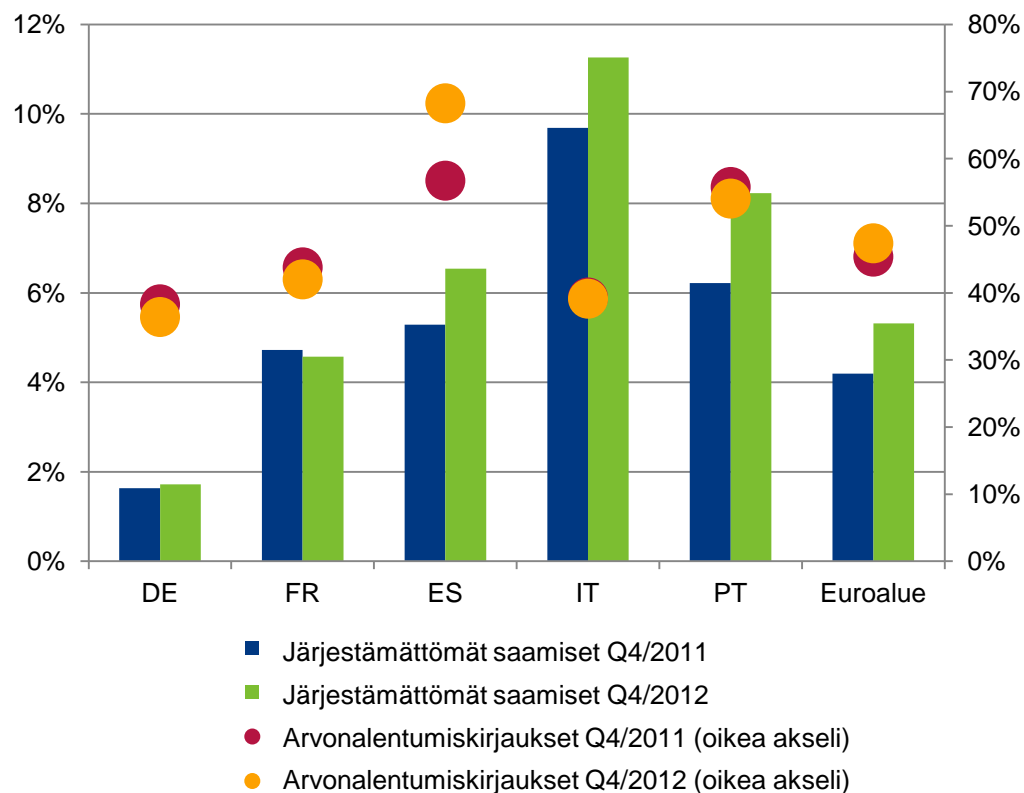
Lähde: Bloomberg.

Eurooppalaisten pankkien taseriskit yhä merkittäviä

- Heikko taloustilanne kasvattanut järjestämättömiä saamisia etenkin alhaisen luottoluokituksen maissa
- Lainanhoitajoustopien käyttö lisääntynyt (EBAn kyselytiedot)
- Epävarmuutta luottojen arvonalentumiskirjausten riittävydestä
- Myös maakohtaisia eroja järjestämättömien saamisten määritelmässä

Järjestämättömät saamiset suhteessa luottokantaan sekä arvonalentumiskirjaukset suhteessa järjestämättömiin saamisiin (Q4/2011, Q4/2012), %

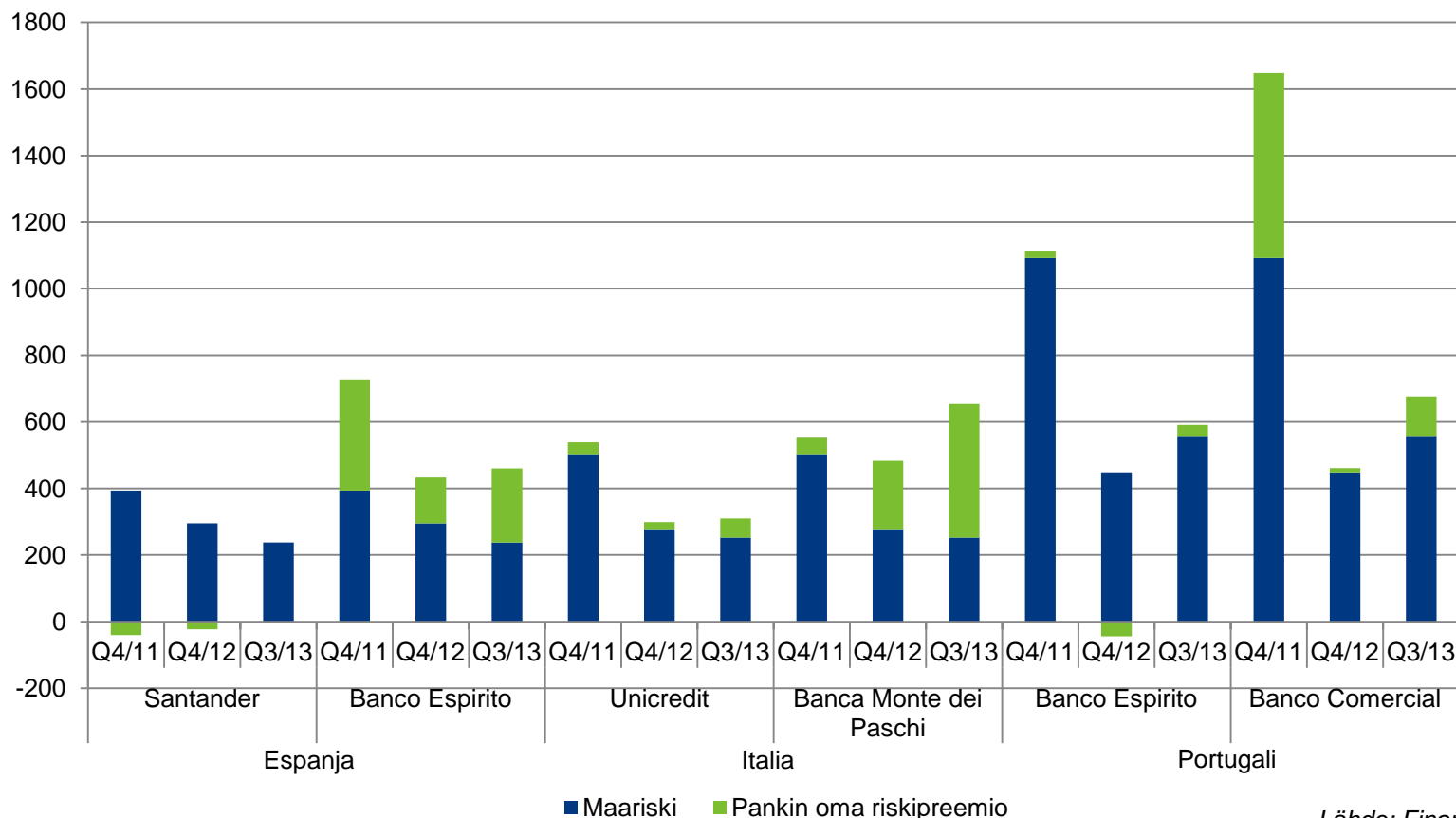

Lähde: EKP.

Etelä-Euroopan pankkien ja valtioiden välinen riskikytkös edelleen vahva

Espanjan, Italian ja Portugalin pankkien luottoriskihintojen kehitys

Lähde: Finanssivalvonta.

Siirtyminen yhteiseen pankkivalvontamekanismiin (SSM)

Lokakuu 2013

- SSM-asetus voimaan

Siirtymäaika

- Valvonnan toteutusta koskeva EKP:n ohjeistus julkistetaan
- EKP voi ottaa valvontaansa EU-tason tukea saavan pankin
- Pankkien raportointivelvollisuus EKP:lle syntyy
- Pankkien taseiden läpivalaisu ja stressitestit
- EKP ja kansalliset valvojat toimivat tiiviissä yhteistyössä

Lokakuu 2014 (12 kk asetuksen hyväksymisen jälkeen)

- Yhteisen valvontamekanismin operatiivinen toiminta alkaa
- Merkittävien pankkien valvonta yhteistyössä EKP:n ja kansallisten valvojien kesken EKP:n vetovastuulla
- EKP voi ottaa suoraan valvontaansa minkä tahansa pankin

Yhteinen pankkivalvontamekanismi (SSM)

EKP:n neuvosto

- Päätösten vahvistaminen

Valvontaneuvosto

- EKP
- Euromaiden pankkivalvojat
- SSM:n ei-euromaiden pankkivalvojat
- Valvonnan linjaukset ja päätökset

EKP:n pankkivalvontaorganisaatio

Kansalliset valvontaviranomaiset: yhteistyö SSM:ssä

- Merkittävien pankkien valvontaan osallistuminen
- Tiedonkeruu ja analyysi

Yhteiset valvontaryhmät

- EKP:n pankkivalvontaorganisaatio
- SSM-maiden pankkivalvojat
- Merkittävien pankkien jatkuva valvonta
- Päätösten valmistelu

Kansallisten valvontaviranomaisten muut, omalle vastuulle jäävät tehtävät

- Pääasiallinen vastuu muiden kuin merkittävien pankkien valvonnasta
- Vakuutussektorin valvonta
- Markkina- ja menettelytapavalvonta

- Kolme suurinta pankkia suoraan SSM:n valvontaan
- Valvonnan laadunvarmistus ja analyysi EKP:n johdolla
- Valvontaprosessit mukautetaan yhtenäisiin SSM-prosesseihin
- Valvonnan työkieli englanti, valvottavat saavat käyttää edelleen omaa kieltään
- Finanssivalvonta osallistuu koko euroaluetta koskevaan päätöksentekoon valvontaneuvostossa
- Makrovakaussvalvonnan kentällä jaettu vastuu kansallisten viranomaisten ja EKP:n kesken
 - EKP voi halutessaan täydentää kansallisia toimenpiteitä
- Pohjoismaissa haasteena saavuttaa yhtenäiset käytänteet
- Suoritetaan yhdenmukaisin kriteerein yhteisen valvontamekanismin piiriin tulevien pankkien taseiden läpivalaisu ja stressitestit

Lähiluettavat maksukortit

Pankkien lähiluettavat maksukortit (valvontakirje 15.7.2013)

- Lähilukuominaisuus (NFC = Near Field Communication)
 - Mahdollistaa maksamisen ilman tunnuslukua
- Korttien myöntäjien tulee tiedottaa asiakkaille eri kanavissa ja selkeästi korttien uusista ominaisuuksista ja niiden turvallisesta käytöstä
- Asiakkaalla tulee olla mahdollisuus valita kortti ilman lähilukuominaisuutta
 - Pankin tulee tarjota aiempaa vastaava, vaihtoehtoinen maksukortti, jos asiakas ei halua lähilukuominaisuutta korttiinsa
 - Ei lisäkuluja
 - Jos lähilukuominaisuus liitetty korttiin vuosiuusinnassa, asiakkaan voitava lisäkuluitta vaihtaa kortti vastaavaan korttiin ilman lähilukuominaisuutta